

The Relationship Between Emotional Intelligence and Democratic Perceptions and Attitudes of Teacher Candidates

Hatice OZASLAN, Ondokuz Mayıs University Education Faculty, 0000-0003-4902-951X

Hatice KUMCAĞIZ, Ondokuz Mayıs University Education Faculty, 0000-0002-0165-3535

Melek BABA OZTURK, Ondokuz Mayıs University Education Faculty, 0000-0003-0515-8782

Abstract

In this study, it was aimed to evaluate the relationship between pre-service teachers' democratic perceptions and attitudes and emotional intelligence levels according to gender, type of school and parents' educational status and to investigate the relationship between pre-service teachers' democratic perceptions and attitudes and emotional intelligence. In the descriptive study, relational screening model was used. The study group consisted of 314 pre-service teachers. The data of the study were collected "Democratic Perception and Attitude Scale" developed by Tutkun and Genç (2013) and "Revised Schutte Emotional Intelligence Scale" which was adapted to Turkish by Tatar, Tok and Saltukoğlu (2011). In addition to descriptive statistics such as arithmetic mean and standard deviation, Mann Whitney U test, Kruskal Wallis H test and correlation analysis were used. As a result of the research, it was found that there was a positive relationship between emotional intelligence and democratic perceptions and attitudes. In addition, it was determined that the emotional intelligence scores of the prospective teachers differed according to the department and gender, and the democratic perception and attitudes differed significantly according to the graduated high school type. The findings of the research are discussed in the light of the literature.

Keywords: Emotional Intelligence, Democratic Perception, Democratic Attitude, Teacher Candidate, Correlational Survey Model

Inönü University
Journal of the Faculty of Education
Vol 21, No 2, 2020
pp. 636-654
DOI: 10.17679/inuefd.590592

Article type:
Research article

Received : 11.07.2019
Accepted : 09.07.2020

Suggested Citation

Ozaslan, H., Kumcağiz, H., & Baba Ozturk, M. (2020). The relationship between emotional intelligence and democratic perceptions and attitudes of teacher candidates, *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 21(2), 636-654. DOI: 10.17679/inuefd.590592

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Emotional intelligence is defined as one's ability to determine one's own or others' emotions, distinguish them and put the information one obtains during this process into practice (Salovey & Grewal, 2005). People with emotional intelligence can identify and control their own feelings, recognize others' feelings and act accordingly, communicate with other people in a healthy way, and therefore, succeed in both private and business life and enjoy life (Diken & Aydoğdu, 2018). Therefore, emotional intelligence is of paramount significance in educational organizations. Research shows that emotional intelligence plays a key role in academic and social development (Kolb & Maxwell, 2003). There is also a relationship between emotional intelligence and problem-solving skills, coping strategies for stress, instructional leadership behavior, professional self-esteem and commitment to work (Kabar, 2017). These studies show that the ability of preservice teachers to use emotional intelligence and adopt democratic attitudes play an important role in the development of academic attitudes and behaviors in teacher education (Selçioğlu Demirsöz, 2010).

In the information age, people should have such skills as conducting research, solving problems, thinking creatively, having empathy and adopting democratic attitudes. In this era which witnesses a rapid change, there is a need for people who can put these skills into practice. To achieve this, there is a need for educational environments in which democracy becomes a way of life (Kayabaşı, 2011). Teachers have the greatest responsibility to create such educational environments and to establish a culture of democracy in society. The culture of democracy is first taught by parents and then developed by schools. Children whose parents treat them with affection and nurturing also become affectionate and nurturing. Teachers who consult with their students to determine classroom rules, come to a mutual understanding with them, help them develop their skills, establish a healthy and democratic classroom environment and avoid authoritarian and arbitrary behaviors are necessary for providing students with the opportunity to adopt the values of human rights and democracy. Teachers should make democratic values an integral part of their lives and be a good model for their students so that we can have a democratic society (Kayabaşı, 2011; Yaşar Ekici, 2014; Dinç, 2017).

Purpose

Preservice teachers' democratic perceptions and attitudes are important for future generations. It is believed that emotional intelligence plays a mediating role in the development of these perceptions and attitudes. There is, however, no research on the possible relationship between emotional intelligence and democratic perceptions and attitudes in preservice teachers. The aim of this study is, therefore, to determine the relationship between preservice teachers' emotional intelligence and democratic perceptions and attitudes.

Method

The study sample consisted of 314 preservice teachers (senior) of different departments (psychological counseling and guidance, classroom education and pre-school education) of the Faculty of Education of Ondokuz Mayıs University. Data were collected using the "Democratic Perception and Attitude Scale" developed by Tutkun and Genç (2013) and the "Revised Schutte Emotional Intelligence Scale" adapted to Turkish language by Tatar, Tok and Saltukoğlu (2011). Data were analyzed using the Statistical Package for Social Sciences. Mann-Whitney U and Kruskal Wallis H tests were used to analyze participants' emotional intelligence, democratic perceptions and attitudes in terms of different variables. Spearman-Brown correlation coefficient was used to determine the relationship between the two dependent variables.

Findings

The results showed that participants' emotional intelligence scores significantly differed by major. Preschool education students had statistically higher scores than others. The results also showed that participants' emotional intelligence scores significantly differed by gender. Female participants had statistically higher scores than male participants. The results showed a significant positive correlation between preservice teachers' emotional intelligence and democratic perceptions and attitudes, suggesting that the more the emotional intelligence, the more the democratic perceptions and attitudes.

Discussion & Conclusion

The results showed that participants' emotional intelligence scores significantly differed by major. Preschool education students had statistically higher scores than others. This result has been reported by previous studies as well (Akyol, 2019; Kızıl, 2014). These studies compared natural science students with social science students. However, our participants were all social science students. Therefore, preschool education students might be significantly higher scores since they take into account their personality characteristics and make conscious decisions.

The results also showed that participants' emotional intelligence scores significantly differed by gender. Female participants had statistically higher scores than male participants. This might be due to the fact that women and men go through different socialization processes. The communication styles of parents vary according to the gender of their children in early childhood (Köksal & İşmen-Gazioğlu, 2007). However, recent research shows that the emotion-related brain regions are greater in women than in men (Gur, Gunning-Dixon, Bilker, & Gur, 2002), which might also have caused the difference between men and women in our study. Numerous studies show that women have more emotional intelligence than men (Eraniil & Ozcan, 2019; Erdogan, 2008). Our results are consistent with the literature.

The results showed a significant positive correlation between preservice teachers' emotional intelligence and democratic perceptions and attitudes, suggesting that the more the emotional intelligence, the more the democratic perceptions and attitudes. There is, however, no research supporting this. The result indicates that pre-service teachers who know themselves and can recognize and control their own emotions have democratic perceptions of and attitudes towards others.

Based on results, the following suggestions can be made to educators, researchers and field experts:

- 1- This study was conducted with the students (preservice teachers) of three departments. It is, therefore, necessary to conduct further studies with larger sample sizes including different departments in order to improve data quality.
- 2- The sample consisted of students of the Faculty of Education. Therefore, future studies should use both qualitative and quantitative methods (mixed designs) and recruit larger samples of students from different faculties to investigate the relationship between democratic perceptions and attitudes and emotional intelligence.
- 3- Educational environments should be designed in a way to provide preservice teachers with the opportunity to develop emotional intelligence.

Öğretmen Adaylarının Duygusal Zekaları ile Demokratik Algı ve Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Hatice ÖZASLAN, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 0000-0003-4902-951X

Hatice KUMCAĞIZ, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 0000-0002-0165-3535

Melek BABA ÖZTÜRK, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 0000-0003-0515-8782

Öz

Bu çalışmada öğretmen adaylarının duygusal zeka ile demokratik algı ve tutumlarının cinsiyet, okul türü ve anne-baba eğitim durumuna göre değerlendirilmesi ve öğretmen adaylarının duygusal zekaları ile demokratik algı ve tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Betimsel nitelikte olan çalışmada tarama modellerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 314 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri Tutkun ve Genç (2013) tarafından geliştirilen "Demokratik Algı ve Tutum Ölçeği" ile Tatar, Tok ve Saltukoğlu (2011) tarafından Türkçeye uyarlanan "Gözden Geçirilmiş Schutte Duygusal Zeka Ölçeği" ile toplanmıştır. Verilerin analizinde aritmetik ortalama, standart sapma gibi betimleyici istatistiklerin yanı sıra Mann Whitney U testi, Kruskal Wallis H testi ve korelasyon analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda duygusal zeka ile demokratik algı ve tutumlar arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin bulunduğu tespit edilmiştir. Ayrıca öğretmen adaylarının duygusal zekalarının bölüm ve cinsiyete, demokratik algı ve tutumlarının ise mezun olunan lise türüne göre alt boyutlar açısından anlamlı biçimde farklılaştığı tespit edilmiştir. Araştırma bulguları literatür eşliğinde tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Duygusal Zeka, Demokratik Algı, Demokratik Tutum, Öğretmen Adayı, İlişkisel Tarama

İnönü Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi
Cilt 21, Sayı 2, 2020
ss. 636-654
DOI: 10.17679/inuefd.590592

Makale türü:
Araştırma makalesi

Gönderim Tarihi : 11.07.2019
Kabul Tarihi : 09.07.2020

Önerilen Atıf

Özaslan, H., Kumcağız, H., & Baba Öztürk, M. (2020). Öğretmen adaylarının duygusal zekaları ile demokratik algı ve tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2), 636-654. DOI: 10.17679/inuefd.590592

GİRİŞ

Eğitim sisteminin en önemli unsuru öğretmendir. Öğretmen hem çocuk hem de eğitim programı açısından etkili bir güce sahiptir. Öğretmenlerin sahip oldukları bilgi, beceri, yetenek, algı ve tutumlar, öğrencinin hem akademik başarısını hem de duyuşsal özelliklerini doğrudan etkilemektedir. Bu açıdan öğretmenlerde bulunması gereken niteliklerin son derece önemli olduğu söylenebilir. Geleceğin öğretmeni olacak öğretmen adaylarının da alan eğitimi yanında etkili iletişim kurabilme ve sürdürülebilir, duygu ve düşüncelerinde açık olma, tutarlı davranma, yaratıcı ve üretken olma gibi meslekle ilgili bir takım değer ve tutumlara da sahip olmaları gerekir. Öğretmen adaylarının duygusal açıdan belli bir olgunluğa ulaşmış olmaları yani duygusal zeka yeterliliklerinin gelişmiş olması da önemlidir (Akar Kayserili ve Gündoğdu, 2010; Selçioğlu Demirsöz, 2010; Önen, 2012).

Goleman (2001, s.50) duygusal zekâyı; "kendini harekete geçirebilme, aksiliklere rağmen yoluna devam edebilme, dürtüleri kontrol ederek tatmini erteleyebilme, ruh halini düzenleyebilme, sıkıntıların düşünmeyi engellemesine izin vermeme, kendini başkasının yerine koyabilme ve umut besleme" olarak tanımlamaktadır. Salovey ve Mayer (1990) ise duygusal zekayı, kişinin kendisinin ve başkalarının duygularını belirleme, bunlar arasındaki farklılıkları ayırt etme ve bu süreç boyunca elde ettiği bilgileri düşünce ve davranışlarında kullanabilme becerisi olarak ifade etmektedir (Salovey ve Grewal, 2005). Duygusal zeka ile ilgili bu tanımlar incelendiğinde duygusal zeka gelişimi için bireyin birtakım duygusal becerilere sahip olması gerektiği ifade edilebilir. Duygusal beceriler; duyguları tanıma ve ifade etme, duyguları anlama, duyguları yönetme, empati ve sosyal beceriler olarak beş grupta incelenebilir. Duyguları tanıma ve ifade etme duygusal zekaya katkı sağlayan en temel becerilerden biridir. Bu becerinin eksikliği duygusal zeka için önemli olan tüm yetileri de etkilemektedir. Duyguları anlama, kişinin herhangi bir durum karşısında yaşayacağı duygunun bilinmesidir. Duyguları yönetme, kişinin kendi arzu ve isteklerinin etkisinde kalmayarak hissettiği duyguları kontrol altına alma; yaşadığı olumsuz durumların kendisinde yarattığı duygularla baş edip kendini toparlama becerisidir (Davis, 2004; Gültekin Akduman ve Akaydın, 2016). Empati, bireyin kendisini karşısındaki kişinin yerine koyup olaylara onun gözünden bakarak düşüncelerini ve hissettiği duyguları anlaması ve bu durumu ona iletebilmesidir (Köksal Akyol ve Oğuz, 2015). Sosyal beceriler ise; bireyin ilişkilerinde duyguları yönetmesi, yeni arkadaşlar edinmesi ve edinilen arkadaşlıkları sürdürmesi, bir gruba dahil olması, başkalarıyla işbirliği ve dayanışma içinde çalışması, akran zorbalığından kendini koruması, liderlik özelliğine sahip olması, etrafındaki kişilere uyum sağlaması ve çatışmalı durumları yönetebilmesi gibi becerileri kapsamaktadır (Bacanlı, 2000).

Duygusal zekası gelişmiş kişiler duygularını iyi tanıyıp kontrol edebildikleri, diğer insanların duygularını anlayıp onlara uygun davranışlar gösterebildikleri, sağlıklı iletişim kurabildikleri için hem özel hem de iş yaşamında daha başarılı olmakta, yaşamdan mutluluk almaktadırlar (Reisoğlu, Gedik ve Gökteş, 2013; Diken ve Aydoğdu, 2018). Bu nedenle eğitim örgütlerinde de duygusal zekânın önemi yadsınamaz. Okulların temel taşı olan öğretmenlerin ve dolayısıyla öğretmen adaylarının duygusal zekâlarının yüksek olmasının birçok alanda etkileri olacağı düşünülmektedir. Literatür incelendiğinde duygusal zekânın akademik ve sosyal gelişimde önemli bir role sahip olduğunu gösteren araştırmalar (Van Der Zee, Thijs ve Schakel, 2002; Kolb ve Maxwell, 2003; Petrides, Fredericson ve Furnham, 2004) bulunmaktadır. Ayrıca literatürde duygusal zeka ile problem çözme becerileri, stresle başa çıkma, yaşam doyumu, öğretimsel liderlik davranışları, mesleki benlik saygısı ve işe bağlılık gibi birçok değişken arasında anlamlı ilişki bulunduğunu ortaya koyan çalışmalar da mevcuttur (Deniz, 2017; Güler, 2006; Gün, 2012; Kabar, 2017; Özdemir ve Dilekmen, 2016; Şirin, 2007). Bu araştırma sonuçları, öğretmen eğitiminde akademik tutum ve davranışların oluşmasında, öğretmen adayının duygusal zekâsını kullanabilme yetisinin ve sergilemiş olduğu demokratik tutumların önemli birer unsur olduğunu ortaya koymaktadır (Selçioğlu Demirsöz, 2010). Eğitim ve öğretim sürecinde öğretmenlerin iletişim içinde oldukları bireylerin duygularından ve olumsuz durumlardan etkilenmeleri sonucu kendilerinde oluşan duyguları kontrol edebilmeleri ve bu duyguların öğrencileriyle olan ilişkilerini ve öğrenme sürecini olumsuz yönde etkilememesi için duygusal zeka becerilerine sahip olmaları gerekir. Ayrıca öğretmenler duygusal zekalarını geliştirme gayreti içinde olmalıdırlar (Sarisoş ve Erişen, 2018). Öğretmenlerin eğitim sürecini planlarken kişisel farkındalık, duyguları kontrol etme, motivasyon, başkalarının duygularını anlama ve sosyal ilişkileri geliştirmek için yapabilecekleri, öğretim sürecine duygusal zekâyı nasıl dahil edebilecekleri hakkında düşünmeleri gerekmektedir. Duygusal zekânın iş ve meslek alanında, kişisel ve aile hayatındaki öneminin belirlendiği yüzlerce çalışma öğretmenleri bu konuda çaba göstermeye yönlendirmektedir (Yeşilyaprak, 2001).

Bilgi toplumunda insanların; araştırma yapabileme, problem çözebilme, yaratıcı düşünebilme, empati kurabilme ve demokratik tutumlar gösterebilme gibi bazı niteliklere sahip olmaları gerekir. Hızlı bir değişimin

yaşandığı günümüzde bu nitelikleri yaşamına geçirmiş kişilere çok fazla ihtiyaç vardır. Bunun için de demokrasinin yaşam şekli haline dönüştürüldüğü eğitim ortamlarının yaratılması gerekir (Kayabaşı, 2011). Bu eğitim ortamlarını oluşturma ve toplumda demokrasi kültürünü yerleştirmede en önemli görev ise öğretmenlere düşmektedir. Demokrasi kültürü ilk olarak ailede alınmaya başlanır ve daha sonra okulda geliştirilir. Sevgi ve duyarlılık görerek büyüyen çocuklar yaşamlarında sevgi ve duyarlılığı öğrenirler. Sınıf kuralları belirlenirken çocukların düşüncesini alan, onları işine güdüleyen, görüşlerini alan, onlarla uzlaşan, yeteneklerinin gelişmesini sağlayan, sağlıklı bir iletişim ortamı kuran, otoriter anlayıştan ve keyfi davranışlardan kaçınan, kısacası rehberlik eden bir öğretmenin olduğu demokratik sınıf ortamı insan hakları ve demokrasiye ilişkin değerlerin kazandırılması için gereklidir. Okulda öğretmenin demokratik değerleri yaşamının ayrılmaz bir parçası haline getirmesi, davranış ve tutumlarıyla çocuklara model olması demokrasinin yerleştiği bir toplum için hayati öneme sahiptir (Kayabaşı, 2011; Yaşar Ekici, 2014; Dinç, 2017). Bu nedenle öğretmen adaylarının demokratik algı ve tutumlarının yetişecek nesiller için önem taşıdığı söylenebilir. Bu algı ve tutumların oluşmasında duygusal zekanın aracı bir rol üstlendiği düşünülmektedir. Ancak literatür incelendiğinde öğretmen adaylarının duygusal zekaları ile demokratik algı ve tutumları arasındaki ilişkinin incelendiği herhangi bir çalışmaya ulaşılamamıştır. Bu açıdan çalışmanın alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu araştırmada öğretmen adaylarının duygusal zekaları ile demokratik algı ve tutumları arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada bu temel amaç doğrultusunda şu alt problemlere yanıt aranmıştır:

- 1- Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının duygusal zeka ölçeğinden aldıkları puanlar, a) *öğrenim gördükleri bölüm*, b) *cinsiyet*, c) *mezun oldukları lise türü*, d) *anne eğitim durumu* ve e) *baba eğitim durumu* açısından anlamlı farklılık göstermekte midir?
- 2- Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının demokratik algı ve tutum ölçeğinden aldıkları puanlar, a) *öğrenim gördükleri bölüm*, b) *cinsiyet*, c) *mezun oldukları lise türü*, d) *anne eğitim durumu* ve e) *baba eğitim durumu* açısından anlamlı farklılık göstermekte midir?
- 3- Öğretmen adaylarının duygusal zekaları ile demokratik algı ve tutumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve analizi başlıklarına yer verilmiştir.

Araştırma Modeli

Öğretmen adaylarının duygusal zekaları ile demokratik algı ve tutumları arasındaki ilişkiyi temel alan bu çalışma, korelasyonel nitelik taşımaktadır. Korelasyonel araştırmalar, değişkenler arasındaki ilişkileri belirlemek ve neden-sonuç dengesi ile ilgili kanıtlar elde etmek amacıyla yürütülen çalışmalardır. Bu araştırmada duygusal zeka ile demokratik algı ve tutumlar arasındaki ilişki belirlenmeye çalışıldığından korelasyonel yöntem tercih edilmiştir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2010; Sönmez ve Alacapınar, 2013).

Çalışma Grubu

Duygusal zeka ile demokratik algı ve tutumlar arasındaki ilişkinin belirlenmeye çalışıldığı bu araştırmanın örneklemini 2017-2018 eğitim öğretim yılı bahar dönemi ile 2018-2019 eğitim öğretim yılı güz döneminde Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nin farklı anabilim dallarında öğrenim görmekte olan 314 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının tamamı dördüncü sınıf öğrencisidir. Bu öğrencilerin %22.6'sı erkek, %77.4'ü ise kadındır. Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri anabilim dallarına bakıldığında ise %23.9'unun sınıf eğitimi, %44.9'unun okul öncesi eğitimi, %31.2'sinin de rehberlik ve psikolojik danışmanlık anabilim dallarında eğitimlerine devam ettiği bilinmektedir.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak "Gözden Geçirilmiş Schutte Duygusal Zeka Ölçeği" ile "Demokratik Algı ve Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Aşağıda veri toplama araçları hakkında bilgi verilmiştir.

Gözden Geçirilmiş Schutte Duygusal Zeka Ölçeği: Duygusal Zeka Ölçeği, bireylerin duygusal zeka düzeylerini belirlemek amacıyla Schutte, Malouff, Hall, Haggerty, Cooper, Golden ve Dornheim (1998) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek, 2004 yılında Austin, Saklofske, Huang ve McKenney tarafından revize edilmiş ve bu araştırmada ölçeğin revize edilmiş halinin Tatar, Tok ve Saltukoğlu (2011) tarafından uyarlanan Türkçe

formu kullanılmıştır. Ölçek, 41 madde ve üç alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin puanlanmasında beşli likert tipi derecelendirme esas alınmış ve maddeler "Hiç Uygun Değil" den "Tamamen Uygun" a doğru uzanan bir sistemle puanlanmıştır. Ölçekte 21 olumsuz, 20 olumlu madde bulunmaktadır. Olumsuz maddeler, ters biçimde puanlanmış ve bir toplam puan elde edilmiştir. Buna göre ölçekten alınan puanların yüksekliği, duygusal zekâ düzeyinin yüksek olduğuna işaret etmektedir. Ölçeğin Tatar ve arkadaşları (2011) tarafından yapılan geçerlik güvenilirlik analizleri değerlendirildiğinde ise uyum indekslerinin kabul edilebilir düzeyde olduğu, Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısının ise ölçeğin bütünü için 0.82 olarak hesaplandığı görülmüştür.

Demokratik Algı ve Tutum Ölçeği: Demokratik Algı ve Tutum Ölçeği, öğretmen adaylarının demokratik algı ve tutumlara ilişkin hazırlık düzeylerini belirlemek amacıyla Tutkun ve Genç (2013) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek, 36 madde ve "kişisel", "eğitsel" ve "mesleki" olarak ifade edilen üç alt boyuttan oluşmaktadır. Kişisel boyutta, "Farklı fikirlere saygı duyarım, Hoşgörülü ve duyarlıyım..." gibi bireyin öz değerlendirme yapmasına imkan verecek nitelikte maddeler bulunmaktadır. Eğitsel boyutta "Sınıf içi ve dışında istek ve/veya şikayetlerimi belirtirken saygılıyumdur, Farklı fikirdeki arkadaşlarımla çalışabilirim..." gibi daha çok davranış boyutuna odaklanan ve bireyin eğitsel ortamlarda ne derece demokratik davrandıkları ya da davranabilecekleriyle ilgilenen maddeler yer almaktadır. Mesleki boyutta ise "Sınıfta öğrencilerimin kendilerini rahatça ifade edebilecekleri ortamlar hazırlarım, mesleki eleştirilere açığım..." gibi bireyin mesleki hazırlık sürecini ele alan ve bu sürece ilişkin değerlendirmeler yapmalarına izin veren maddeler bulunmaktadır. Beşli likert tipi derecelendirmenin esas alındığı ölçekte maddeler "Kesinlikle Katılmıyorum, Katılmıyorum, Kısmen Katılıyorum, Katılıyorum ve Kesinlikle Katılıyorum" şeklinde düzenlenen bir derecelendirme sistemiyle puanlanmıştır. Buna göre her bir alt boyuttan alınabilecek en yüksek puan, ilgili boyuttaki madde sayısının beş ile çarpımıyla hesaplanmıştır. Ölçeğin geçerlik güvenilirlik analizlerine bakıldığında ise, madde test korelasyonlarının .402 ile .617 arasında değiştiği ve Cronbach Alfa iç tutarlık katsayılarının kişisel boyutta 0.72, eğitsel boyutta 0.81, mesleki boyutta 0.89, ölçeğin tamamı için ise 0.93 olarak hesaplandığı belirtilmiştir.

Verilerin Analizi

Duygusal zeka ile demokratik algı ve tutumları arasındaki ilişkinin belirlenmeye çalışıldığı bu araştırmanın verileri bir istatistik paket programı yardımıyla analiz edilmiştir. Verilerin analizinde aritmetik ortalama (\bar{x}), standart sapma (S), yüzde (%), frekans (f) gibi betimleyici istatistiklerin yanı sıra bağımsız iki grubun karşılaştırılmasında Mann Whitney U testi, üç ya da daha fazla grubun karşılaştırılmasında Kruskal Wallis H Testi kullanılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkilerin belirlenmesinde ise Spearman-Brown korelasyon katsayısından faydalanılmıştır. Analiz öncesinde verilerin normal dağılım gösterip göstermediği normallik testleri (Kolmogorov-Smirnov/Shapiro-Wilk) ve grafikler (histogram vb.) yardımıyla değerlendirilmiştir. Veri sayısı 50'nin üzerinde olduğundan normallik analizlerinde Kolmogorov-Smirnov katsayısı dikkate alınmıştır. $p < .05$ olduğundan veri setinin normal dağılım göstermediği kanaatine varılmış ve gruplar arası karşılaştırmalarda parametrik olmayan yöntemler tercih edilmiştir. Tablo 1'de normallik testi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 1. Normallik Testi Sonuçları

	Kolmogorov-Smirnov			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Duygusal Zeka	,088	314	,000	,953	314	,000
Kişisel Boyut	,060	314	,009	,967	314	,000
Eğitsel Boyut	,087	314	,000	,956	314	,000
Mesleki Boyut	,129	314	,000	,866	314	,000
Demokratik Algı ve Tutum	,055	314	,022	,935	314	,000

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde araştırma amacı ve alt problemleri doğrultusunda elde edilen bulgular tablolar halinde sunulmuştur.

Öğretmen Adaylarının Duygusal Zeka Puanlarının Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesine Yönelik Bulgular

Araştırmanın birinci alt probleminde öğretmen adaylarının duygusal zeka ölçeğinden aldıkları puanların öğrenim gördükleri bölüm, cinsiyet, mezun oldukları lise türü ve anne-baba eğitim durumu açısından anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği sorgulanmış ve elde edilen bulgulara aşağıda yer verilmiştir.

Öğretmen adaylarının duygusal zeka ölçeğinden aldıkları puanlar öğrenim gördükleri bölüme göre karşılaştırılırken Kruskal-Wallis H testinden faydalanılmış ve elde edilen bulgulara Tablo 2’de yer verilmiştir.

Tablo 2. Öğretmen Adaylarının Duygusal Zeka Ölçeğinden Aldıkları Puanların Öğrenim Gördükleri Bölüme Göre Karşılaştırılması

	Bölüm	N	Sıra Ort.	sd	X ²	p
Duygusal Zeka	Okul Öncesi	141	172.30			
	PDR	98	148.76	2	7.109	0.029
	Sınıf	75	141.10			

Tablo 2’den de anlaşılacağı üzere analiz sonuçları, öğretmen adaylarının duygusal zekâ ölçeğinden aldıkları puanların öğrenim gördükleri bölüme göre anlamlı biçimde farklılaştığını göstermektedir (U=7.109, p<.05). Sıra ortalamalarına bakıldığında okul öncesi eğitimi anabilim dalında öğrenim gören öğretmen adaylarının duygusal zeka ölçeğinden aldıkları puanların diğer gruplarda yer alan öğretmen adaylarından daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Bu bulgu, eğitim alınan bölümün duygusal zekâ üzerinde etkili bir değişken olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Öğretmen adaylarının duygusal zeka ölçeğinden aldıkları puanlar cinsiyete göre karşılaştırılırken Mann-Whitney U testinden faydalanılmış ve elde edilen bulgulara Tablo 3’de yer verilmiştir.

Tablo 3. Öğretmen Adaylarının Duygusal Zeka Ölçeğinden Aldıkları Puanların Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

	Cinsiyet	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	Z	P
Duygusal Zeka	Kadın	243	163.20	39658.00			
	Erkek	71	137.99	9797.00	7241.00	-2.059	0.039

Tablo 3’den de anlaşılacağı üzere analiz sonuçları, öğretmen adaylarının duygusal zekâ ölçeğinden aldıkları puanların cinsiyete göre anlamlı biçimde farklılaştığını göstermektedir (U=-2,059, p<.05). Sıra ortalamalarına bakıldığında kadınların puan ortalamalarının erkeklerden daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Bu bulgu, cinsiyetin duygusal zekâ üzerinde etkili bir değişken olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Öğretmen adaylarının duygusal zeka ölçeğinden aldıkları puanlar mezun oldukları lise türüne göre karşılaştırılırken Kruskal Wallis H testinden faydalanılmış ve elde edilen bulgulara Tablo 4’de yer verilmiştir.

Tablo 4. Öğretmen Adaylarının Duygusal Zeka Ölçeğinden Aldıkları Puanların Mezun Oldukları Lise Türüne Göre Karşılaştırılması

	Lise Türü	N	Sıra Ort.	sd	X ²	p
Duygusal Zeka	Anadolu	99	159.22			
	Anadolu Öğretmen	116	155.87	3	5.258	0.154
	Fen Lisesi	37	130.81			
	Düz Lise, Meslek Lisesi	62	173.74			

Tablo 4’den de anlaşılacağı üzere analiz sonuçları öğretmen adaylarının duygusal zeka ölçeğinden aldıkları puanların mezun oldukları lise türüne göre anlamlı biçimde farklılaşmadığını göstermektedir, X² (sd=3, n=314) = 5.258, p>.05). Bu bulgu, mezun olunan lise türünün öğretmen adaylarının duygusal zekâ puanları üzerinde etkili bir değişken olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Öğretmen adaylarının duygusal zeka ölçeğinden aldıkları puanlar anne eğitim durumuna göre karşılaştırılırken Kruskal Wallis H testinden faydalanılmış ve elde edilen bulgulara Tablo 5’de yer verilmiştir.

Tablo 5. Öğretmen Adaylarının Duygusal Zeka Ölçeğinden Aldıkları Puanların Mezun Oldukları Anne Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılması

	Anne Eğitim Durumu	N	Sıra Ort.	sd	X ²	p
Duygusal Zeka	Okuma Yazma Bilmiyor	23	139.61			
	İlkokul	180	161.15	3	5.189	0.121
	Ortaokul	52	174.89			
	Lise ve üzeri	59	138.00			

Tablo 5'den de anlaşılacağı üzere analiz sonuçları, öğretmen adaylarının duygusal zeka ölçeğinden aldıkları puanların anne eğitim durumuna göre anlamlı biçimde farklılaşmadığını göstermektedir, $X^2(sd=2, n=314)=5.189, p>.05$. Bu bulgu, anne eğitim durumunun öğretmen adaylarının duygusal zeka puanlarını etkilemediği şeklinde yorumlanabilir.

Öğretmen adaylarının duygusal zeka ölçeğinden aldıkları puanlar baba eğitim durumuna göre karşılaştırılırken Kruskal Wallis H testinden faydalanılmış ve elde edilen bulgulara Tablo 6'da yer verilmiştir.

Tablo 6. Öğretmen Adaylarının Duygusal Zeka Ölçeğinden Aldıkları Puanların Baba Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılması

	Baba Eğitim Durumu	N	Sıra Ort.	sd	X^2	p
Duygusal Zeka	İlkokul	115	157.79	3	0.393	0.942
	Ortaokul	59	156.89			
	Lise	69	162.37			
	Üniversite	71	152.80			

Tablo 6'dan da anlaşılacağı üzere analiz sonuçları, öğretmen adaylarının duygusal zeka ölçeğinden aldıkları puanların baba eğitim durumuna göre anlamlı biçimde farklılaşmadığını göstermektedir, $X^2(sd=3, n=314)=0.393, p>.05$. Bu bulgu, baba eğitim durumunun öğretmen adaylarının duygusal zeka puanları üzerinde etkili bir değişken olmadığı şeklinde yorumlanabilir. Ancak grupların sıra ortalamaları dikkate alındığında, babası lise mezunu olan öğretmen adayların ölçekten aldıkları puanların en yüksek olduğu, bunu sırasıyla ilkokul, ortaokul ve üniversite mezunlarının izlediği görülmektedir.

Öğretmen Adaylarının Demokratik Algı ve Tutum Ölçeğinden Aldıkları Puanların Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesine Yönelik Bulgular

Araştırmanın ikinci alt probleminde öğretmen adaylarının demokratik algı ve tutum ölçeğinden aldıkları puanların öğrenim gördükleri bölüm, cinsiyet, mezun oldukları lise türü ve anne-baba eğitim durumu açısından anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği sorgulanmış ve bu doğrultuda elde edilen bulgulara aşağıda yer verilmiştir.

Öğretmen adaylarının demokratik algı ve tutum ölçeğinden aldıkları puanlar öğrenim gördükleri bölüme göre karşılaştırılırken Kruskal Wallis H testinden faydalanılmış ve elde edilen bulgulara Tablo 7'de yer verilmiştir.

Tablo 7. Öğretmen Adaylarının Demokratik Algı ve Tutum Ölçeğinden Aldıkları Puanların Bölüme Göre Karşılaştırılması

	Bölüm	N	Sıra Ort.	sd	X^2	p
Kişisel Boyut	Okul Öncesi	141	166.94	2	3.104	0.212
	PDR	98	146.33			
	Sınıf	75	154.35			
Eğitsel Boyut	Okul Öncesi	141	169.21	2	4.324	0.115
	PDR	98	146.61			
	Sınıf	75	149.71			
Mesleki Boyut	Okul Öncesi	141	162.09	2	1.321	0.517
	PDR	98	148.85			
	Sınıf	75	160.17			
Toplam	Okul Öncesi	141	166.98	2	2.948	0.229
	PDR	98	147.38			
	Sınıf	75	152.90			

Tablo 7'den de anlaşılacağı üzere analiz sonuçları, öğretmen adaylarının demokratik algı ve tutum ölçeğinden aldıkları puanların öğrenim gördükleri bölüme göre anlamlı biçimde farklılaşmadığını göstermektedir, $K(X^2)=3.104, E(X^2)=4.324, M(X^2)=0.517, p>.05$. Ancak sıra ortalamalarına bakıldığında okul öncesi eğitimi anabilim dalında öğrenim gören öğretmen adaylarının hem genel toplamda hem de alt boyutlarda diğer gruptaki öğretmen adaylarından daha yüksek puan aldıkları görülmektedir.

Öğretmen adaylarının demokratik algı ve tutum ölçeğinden aldıkları puanlar cinsiyete göre karşılaştırılırken Mann Whitney U testinden faydalanılmış ve elde edilen bulgulara Tablo 8’de yer verilmiştir.

Tablo 8. Öğretmen Adaylarının Demokratik Algı ve Tutum Ölçeğinden Aldıkları Puanların Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

	Cinsiyet	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	Z	P
Kişisel Boyut	Kadın	243	160.83	39082.50	7816.500	-1.205	0.228
	Erkek	71	146.09	10372.50			
Eğitsel Boyut	Kadın	243	161.54	39254.00	7645.000	-1.461	0.144
	Erkek	71	143.68	10201.00			
Mesleki Boyut	Kadın	243	159.64	38792.50	8106.500	-0.775	0.439
	Erkek	71	150.18	10662.50			
Toplam	Kadın	243	161.22	39176.00	7723.000	-1.343	0.179
	Erkek	71	144.77	10279.00			

Tablo 8’den de anlaşılacağı üzere analiz sonuçları, öğretmen adaylarının demokratik algı ve tutum ölçeğinin alt boyutlarından aldıkları puanların cinsiyete göre anlamlı biçimde farklılaşmadığını göstermektedir ($U_k = -1.205$, $U_e = -1.461$, $U_m = -0.775$, $p > .05$). Ancak sıra ortalamaları dikkate alındığında kadın öğretmen adaylarının hem genel toplamda hem de alt boyutlarda erkek öğretmen adaylarından daha yüksek puan aldıkları görülmektedir.

Öğretmen adaylarının demokratik algı ve tutum ölçeğinden aldıkları puanlar mezun oldukları lise türüne göre karşılaştırılırken Kruskal Wallis H testinden faydalanılmış ve elde edilen bulgulara Tablo 9’da yer verilmiştir.

Tablo 9. Öğretmen Adaylarının Demokratik Algı ve Tutum Ölçeğinden Aldıkları Puanların Mezun Oldukları Lise Türüne Göre Karşılaştırılması

	Mezun Olunan Lise Türü	N	Sıra Ort.	sd	X ²	p
Kişisel Boyut	Anadolu	99	155.73	3	2.611	0.456
	Anadolu Öğretmen	116	155.01			
	Fen Lisesi	37	144.59			
	Düz ve Meslek L.	62	172.68			
Eğitsel Boyut	Anadolu	99	148.14	3	12.925	0.005
	Anadolu Öğretmen	116	152.04			
	Fen Lisesi	37	138.97			
	Düz ve Meslek L.	62	193.72			
Mesleki Boyut	Anadolu	99	154.83	3	3.656	0.301
	Anadolu Öğretmen	116	148.53			
	Fen Lisesi	37	163.81			
	Düz ve Meslek L.	62	174.77			
Toplam	Anadolu	99	153.72	3	6.491	0.090
	Anadolu Öğretmen	116	150.28			
	Fen Lisesi	37	146.76			
	Düz ve Meslek L.	62	183.45			

Tablo 9’dan da anlaşılacağı üzere analiz sonuçları, öğretmen adaylarının demokratik algı ve tutum ölçeğinin kişisel ve mesleki alt boyutundan aldıkları puanların mezun oldukları lise türüne göre anlamlı biçimde farklılaşmazken, eğitsel boyuttan aldıkları puanların anlamlı biçimde farklılaştığını, değiştiğini ortaya koymaktadır, $K(X^2) = 2.651$, $E(X^2) = 12.925$, $M(X^2) = 3.656$, $p > .05$). Eğitsel boyutta düz lise ve meslek lisesi grubunda yer alan öğretmen adaylarının puanları Anadolu lisesi, öğretmen lisesi ve fen lisesinden mezun öğretmen adaylarına göre daha yüksektir.

Öğretmen adaylarının demokratik algı ve tutum ölçeğinden aldıkları puanlar anne eğitim durumuna göre karşılaştırılırken Kruskal Wallis H testinden faydalanılmış ve elde edilen bulgulara Tablo 10’da yer verilmiştir.

Tablo 10. Öğretmen Adaylarının Demokratik Algı ve Tutum Ölçeğinden Aldıkları Puanların Anne Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılması

	Anne Eğitim Durumu	N	S-W (p)	Sıra Ort.	sd	X ²	p
Kişisel Boyut	Okuma yazma yok	23	0.906	176.28	3	4.741	0.192
	İlkokul	180	0.021	158.10			
	Ortaokul	52	0.369	169.61			
	Lise	59	0.001	137.68			
Eğitsel Boyut	Okuma yazma yok	23	0.076	188.17	3	3.530	0.317
	İlkokul	180	0.000	158.46			
	Ortaokul	52	0.238	151.10			
	Lise	59	0.001	148.25			
Mesleki Boyut	Okuma yazma yok	23	0.026	153.78	3	0.149	0.985
	İlkokul	180	0.000	157.87			
	Ortaokul	52	0.000	160.67			
	Lise	59	0.000	155.03			
Toplam	Okuma yazma yok	23	0.235	170.96	3	1.316	0.725
	İlkokul	180	0.005	157.95			
	Ortaokul	52	0.049	161.32			
	Lise	59	0.000	147.52			

Tablo 10'dan da anlaşılacağı üzere analiz sonuçları, öğretmen adaylarının demokratik algı ve tutum ölçeğinden aldıkları puanların anne eğitim durumuna göre anlamlı biçimde farklılaşmadığını göstermektedir, $K(X^2)=4.741$, $E(X^2)=3.530$, $M(X^2)=0.149$, $p>.05$). Ancak sıra ortalamalarına bakıldığında annesi okuma yazma bilmeyen öğretmen adaylarının hem genel toplam hem de kişisel ve mesleki boyutta, annesi ortaokul mezunu olan öğretmen adaylarının ise eğitsel boyutta diğer gruptaki öğretmen adaylarından daha yüksek puan aldıkları görülmektedir.

Öğretmen adaylarının demokratik algı ve tutum ölçeğinden aldıkları puanlar baba eğitim durumuna göre karşılaştırılırken Kruskal Wallis H testinden faydalanılmış ve elde edilen bulgulara Tablo 11'de yer verilmiştir.

Tablo 11. Öğretmen Adaylarının Demokratik Algı ve Tutum Ölçeğinden Aldıkları Puanların Baba Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılması

	Baba Eğitim Durumu	N	S-W (p)	Sıra Ort.	sd	X ²	p
Kişisel Boyut	İlkokul	115	0.111	151.05	3	1.210	0.751
	Ortaokul	59	0.018	163.93			
	Lise	69	0.213	156.47			
	Üniversite	71	0.000	163.61			
Eğitsel Boyut	İlkokul	115	0.000	150.13	3	1.684	0.641
	Ortaokul	59	0.002	163.15			
	Lise	69	0.066	155.88			
	Üniversite	71	0.000	166.32			
Mesleki Boyut	İlkokul	115	0.000	150.14	3	1.568	0.667
	Ortaokul	59	0.000	166.96			
	Lise	69	0.000	161.93			
	Üniversite	71	0.000	157.25			
Toplam	İlkokul	115	0.056	150.42	3	1.383	0.709
	Ortaokul	59	0.000	166.07			
	Lise	69	0.060	157.58			
	Üniversite	71	0.000	161.77			

Tablo 11'den de anlaşılacağı üzere analiz sonuçları, öğretmen adaylarının demokratik algı ve tutum ölçeğinden aldıkları puanların baba eğitim durumuna göre anlamlı biçimde farklılaşmadığını göstermektedir, $K(X^2)=1.210$, $E(X^2)=0.641$, $M(X^2)=0.667$, $p>.05$). Ancak sıra ortalamalarına bakıldığında babası ortaokul

mezunu olan öğretmen adaylarının hem genel toplam hem de kişisel ve mesleki boyutta, üniversite mezunu olanların ise eğitsel boyutta diğer gruptaki öğretmen adaylarından daha yüksek puan aldıkları görülmektedir.

Duygusal Zeka ile Demokratik Algı ve Tutumlar Arasındaki İlişkinin İncelenmesine Yönelik Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt probleminde duygusal zekâ ile demokratik algı ve tutumlar arasındaki ilişki sorgulanmış ve elde edilen bulgulara Tablo 12’de yer verilmiştir.

Tablo 12. Duygusal Zeka ile Demokratik Algı ve Tutumlar Arasındaki İlişki

Demokratik Algı ve Tutum	Duygusal Zeka		
	N	r	p
Kişisel Boyut	314	0.353	0.000
Eğitsel Boyut	314	0.309	0.000
Mesleki Boyut	314	0.315	0.000
Toplam	314	0.364	0.000

Tablo 12’den de anlaşılacağı üzere analiz sonuçları, duygusal zeka ile demokratik algı ve tutumlar arasında pozitif yönde, düşük düzeyde, anlamlı bir ilişki bulunduğunu göstermektedir, ($r_k=0.353$, $r_e=0.309$, $r_m=0.315$, $p<.05$). Bu bulguya dayanarak öğretmen adaylarının duygusal zekâları geliştikçe demokratik algı ve tutumlarında da olumlu yönde bir değişim olabileceği söylenebilir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının duygusal zeka puanlarının öğrenim gördükleri bölüme göre anlamlı biçimde farklılaştığı ve okul öncesi eğitimi bölümüne devam eden öğretmen adaylarının puan ortalamalarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Alanyazın incelendiğinde bölüm değişkeninin duygusal zekâyı etkilediğine ilişkin bulgulara ulaşan çalışmalara ulaşılmıştır (Akyol, 2019; Göçet, 2006; Kaynak, 2013; Kızıl, 2014). Bu çalışmalarda sayısal puanla öğrenci alan bölümlerle sözel ve eşit ağırlık puanıyla öğrenci alan bölümler arasında bir karşılaştırma yapılmıştır. Ancak mevcut çalışmada öğretmen adaylarının tümü eşit ağırlık puanıyla öğrenci alan bölümlerde öğrenim görmektedirler. Bu sebeple ortaya çıkan farklılığın okul öncesi öğretmen adaylarının kişilik özelliklerini dikkate alan bilinçli tercihler yapımlarıyla ilişkili olduğu söylenebilir. Bunun yanı sıra okul öncesi eğitim programında öğrenimlerine devam eden öğretmen adaylarının gelişim süreçleri açısından daha özel bir grupta yer alan okul öncesi dönemdeki çocukların eğitilmesine yönelik öğrenim almalarının da bu farklılığın oluşmasında etkili olabileceği düşünülebilir.

Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının duygusal zekâ puanlarının cinsiyete göre anlamlı biçimde farklılaştığı ve kadınların puan ortalamalarının erkeklerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Kadın ve erkeklerin sosyalleşme süreçlerinin farklı olması ve erken çocukluk döneminde ebeveynlerin çocuklarının cinsiyetine göre değişen iletişim biçimleri tercih etmelerinin bu sonucu ortaya çıkardığı söylenebilir (Köksal ve İşmen-Gazioğlu, 2007). Bununla birlikte son yıllarda yapılan araştırmalar beyinde duygusal süreçlerle ilgili alanın kadınlarda erkeklere göre daha büyük olduğunu göstermektedir (Gur, Gunning-Dixon, Bilker, & Gur, 2002). Bu durumun da kadınlar ile erkekler arasındaki bu farklılığa sebebiyet vermiş olabileceği düşünülmektedir. Alan yazın incelendiğinde kadınların duygusal zekalarının erkeklerden daha yüksek olduğunu belirten pek çok çalışmaya ulaşılmıştır (Austin, Evans, Goldwater ve Potte, 2005; Brackett, Mayer ve Warner, 2004; Eranil ve Özcan, 2019; Erdoğan, 2008; Gürşen-Otacıoğlu, 2009; Harrod ve Scheer, 2005; İkiz ve Totan, 2012; Kayserili, 2009; Kızıl, 2012; Petrides, Furnham ve Martin, 2004; Tekin Bender, 2006; Ünlü, Ezberci Çevik ve Kurnaz, 2018; Yalçinkaya, Altunay ve Arlı, 2011; Yılmaz, 2007). Bu çalışma sonuçlarının araştırma bulgularını desteklediği söylenebilir. Ancak ilgili alanyazında cinsiyetin duygusal zeka düzeyini etkilemediğini vurgulayan araştırma sonuçları da mevcuttur (Ada, 2009; Akbaş, 2006; Alper, 2007; Certel, Çatıktaş ve Yalçinkaya, 2011; Dawda ve Hart, 2000; Girgin, 2009; Karademir, Döşyılmaz, Çoban ve Kafkas, 2010; Önen, 2008; Pektaş, 2013; Pilis ve Özbaş, 2016; Tok, 2008). Ahmat (2009) 80 kadın ve 80 erkek üzerinde yaptığı çalışmada ise erkeklerin duygusal zekâ düzeylerinin kadınlardan yüksek olduğu belirlenmiştir. Chu’nun (2002) çalışmasında da benzer bir sonuç bulunmuştur. Bu şekilde farklı sonuçların olası nedeni, duygusal zekanın öncelikle kişinin duygularını ve sosyal becerilerini yönetme ve ifade etme ile ilgili olmasından kaynaklanabileceği olarak düşünülebilir. Bu araştırma bulgusunda, kadınların duygusal zeka düzeylerinin erkeklerden yüksek olması, kadın öğretmen adaylarının erkek öğretmen adaylarına göre daha fazla kendini tanıma ve duygularını yönetebilme becerisine sahip oldukları şeklinde açıklanabilir.

Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının duygusal zeka puanlarının mezun oldukları liseye göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Alanyazın incelendiğinde bu bulguyu destekleyen çalışmalara ulaşılmıştır (Kayışoğlu, Doğan ve Çetin, 2014; Seyis, 2011; Tekin Bender, 2006). Bu araştırmalardaki sonuçlar araştırmamızdaki sonuçlar ile paralellik göstermektedir. Buna karşın mezun olunan lise türünün duygusal zekayı anlamlı biçimde etkilediğini belirten çalışmalar da mevcuttur (Doğan, 2009; Köksal, 2003; Pektaş, 2013). Diğer taraftan ise araştırma bulgusu incelendiğinde, mezun olunan okul türüne göre duygusal zekâ puan ortalamaları karşılaştırıldığında fen lisesinden mezun olanların en düşük duygusal zekâ düzeyine sahip oldukları, düz lise-meslek lisesinden mezun olanların ise en yüksek duygusal zekâ düzeyine sahip oldukları belirlenmiştir. Bu sonuca göre fen lisesine girebilmek ve okulda başarılı olabilmek için öğrencilerin özellikle sayısal derslere çok çalıştıkları, sosyal ortamlardan kendilerini izole ettikleri söylenebilir. Düz lise ve meslek okullarından mezun olan öğrencilerin duygusal zekâ düzeyi puan ortalamalarının yüksek olması ise öğrenimleri sürecinde akademik anlamda bir rekabet ortamının olmaması, akademik başarı açısından öğrenciler üzerinde ailelerin ve öğretmenlerin baskılarının olmaması, öğrencilerin duygularını ifade edebilme, duygularını kontrol edebilme olasılığı ile ifade edilebilir.

Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının duygusal zekalarının anne-baba eğitim durumuna göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Alan yazın incelendiğinde bu bulguyu destekleyen çalışma bulgularına ulaşılmıştır (Eranıl ve Özcan, 2019; Kavcar, 2011; Köksal, 2003). Ancak Harrod ve Scheer (2005) yaptıkları çalışmada babaların eğitim düzeyleri ile gençlerin duygusal zekaları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu belirlemişlerdir. Maboçoğlu (2006) yaptığı çalışmada duygusal zekanın ilk okulunun aile olduğunu vurgulamış, ebeveynlerin davranışlarının ve çocukla kurdukları iletişimin çocuğun duygusal yaşantısında derin ve kalıcı etkiler yarattığını ifade etmiştir. Bu bağlamda anne-babanın eğitim düzeyi arttıkça çocuklarıyla daha bilinçli ilgilenenleri ve bu durumun da duygusal zekayı olumlu yönde etkileyeceği düşünülmüştür. Ancak günümüzde ebeveynlerin ekonomik yetersizlik ya da çalışma hayatında kariyer edinme isteği gibi nedenlerden dolayı çocuklarıyla yeterince ilgilenememeleri ve kaliteli zaman geçirememelerinin bu sonucu ortaya çıkardığı söylenebilir.

Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının demokratik algı ve tutumlarının öğrenim gördükleri bölüme göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Ulaşılan bu bulgu, Ektem ve Sünbül (2011), Genç ve Kalafat (2007), Ömerustaoğlu (2004) ile Saracaloğlu, Evin ve Varol (2004)'un araştırma bulgularıyla örtüşmektedir. Ancak alanyazında bölüm değişkeninin demokratik algı ve tutumları anlamlı biçimde farklılaştırdığına yönelik çalışmalar da bulunmaktadır (Aydemir ve Aksoy, 2010; Bulut, 2006; Gömleksiz ve Çetintaş, 2011). Bireyin demokratik tutumlar kazanması aile ile başlayıp okul ortamında desteklenerek hayat boyu devam eden bir süreçte gelişir. Bu süreçte bireyin aile yapısı, aldığı eğitimler, öğrenim gördüğü okullar, iletişim kurduğu sosyal ve toplumsal çevre, gelir durumu gibi toplumsallaşma sürecindeki edinimleri demokratik tutumlarının yerleşmesi açısından son derece önemlidir (Bingöl, 2000). Ancak mevcut araştırmada anlamlı bir farklılığın belirlenmemiş olması, eğitim ortamlarının demokratik algı ve tutumları destekleme noktasında benzer özelliklere sahip olduğunu gösterebileceği gibi eğitim alınan bölümün demokratik algı ve tutumlar üzerinde tek başına etkili olmadığını da akla getirebilir.

Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının demokratik algı ve tutumlarının cinsiyete göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Bu bulgu, cinsiyetin demokratik algı ve tutumlar üzerinde etkili bir değişken olmadığı şeklinde yorumlanabilir. Nitekim alanyazın incelendiğinde araştırma bulgusuyla tutarlılık gösteren çok sayıda çalışmanın bulunduğu görülmektedir (Bulut, 2006; Ektem ve Sünbül, 2011; Elkatmış ve Toptaş, 2015; Ercoşkun ve Nalçacı, 2008; Güven, Kaya ve Aslan, 2014; Karahan, Sardoğan, Özkamalı ve Dicle, 2006; Karatekin, Merey ve Kuş, 2013; Onuray Eğilmez, Eğilmez ve Engür, 2018; Ömerustaoğlu, 2004; Saracaloğlu, Uça, Başara Baydilek ve Coşkun, 2013; Yazıcı, 2011). Buna karşın alanyazında cinsiyetin demokratik algı ve tutumlar üzerinde etkili olduğunu ve kadınların demokratik tutumlarının erkeklere göre daha olumlu olduğunu vurgulayan çalışmalar da bulunmaktadır (Arslan ve Çalmaşur, 2017; Aydemir ve Aksoy, 2010; Genç ve Kalafat, 2007; Gömleksiz ve Kan, 2008; Gömleksiz ve Çetintaş, 2011; Saracaloğlu ve ark., 2004; Ulusoy, 2007). Cinsiyetin demokratik algı ve tutumlar üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmamasının öğretmen adaylarının demokrasi kültürü ve demokratik yaşam açısından benzer koşullarda yetişmesiyle ilişkili olabileceği düşünülmektedir.

Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının demokratik algı ve tutumlarının mezun oldukları lise türüne göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Bu bulgu, mezun olunan lise türünün demokratik algı ve tutumlar üzerinde etkili bir değişken olmadığı şeklinde yorumlanabilir. Nitekim Elkatmış ve Toptaş (2015) da yaptıkları araştırma sonucunda mezun olunan lise türünün sınıf öğretmeni adaylarının demokratik tutumlarını

etkilemediği sonucuna ulaşmışlardır. Bu noktada alt boyutların analizinden elde edilen bulgulara vurgu yapmak gerekir. Her ne kadar genel toplamda mezun olunan lise türü demokratik algı ve tutumlar üzerinde anlamlı bir etki yaratmamış olsa da alt boyutlarda anlamlı bir farklılığın olduğu gözlenmiştir. Buna göre, düze lise ve meslek lisesinden mezun olan öğretmen adaylarının eğitsel boyutta diğer liselerden mezun öğretmen adaylarına göre daha demokratik algı ve tutumlara sahip oldukları söylenebilir. Bu durumun özellikle meslek lisesinden mezun öğretmen adaylarının okul ve sınıf ortamına dair daha fazla yaşantıya sahip olmalarıyla ilişkili olduğu düşünülebilir.

Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının demokratik algı ve tutumlarının anne-baba eğitim durumuna göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Bu bulgu, anne-baba eğitim durumunun demokratik algı ve tutumlar üzerinde etkili bir değişken olmadığı şeklinde yorumlanabilir. Nitekim alanyazında bu bulguyu destekleyen çalışmalar (Aydemir ve Aksoy, 2010; Elkatmış ve Toptaş, 2015; Nalçacı ve Ercoşkun, 2006; Yaşar-Ekici, 2014) olduğu gibi anne-baba eğitim durumunun demokratik algı ve tutumları olumlu yönde etkilediğini belirten çalışmalar da bulunmaktadır (Genç ve Kalafat, 2007; Gömleksiz ve Kan, 2008; Saracaloğlu ve ark., 2004; Yiğit ve Çolak, 2010). Bu şekilde farklı sonuçlara ulaşılmasının anne-babanın eğitim düzeyinden ziyade çocuklarıyla olan ilişkileri, kurdukları iletişim biçimleri ve çocuk yetiştirme tutumlarından kaynaklanabileceği söylenebilir. Nitekim Miklikowska ve Hurme (2011) "Demokrasi Evde Başlar?" isimli çalışmalarında ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumlarının çocuklarının demokratik değerleri içselleştirebilmesi, demokratik tutum ve davranışlar sergileyebilmeleri noktasında belirleyici olduğunu savunmaktadırlar.

Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının duygusal zekâ düzeyleri ile demokratik algı ve tutumları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin bulunduğu tespit edilmiştir. Bu durum, öğretmen adaylarının duygusal zekaları geliştikçe daha demokratik algı ve tutumlar sergileyebilecekleri şeklinde yorumlanabilir. Bilindiği gibi eğitim toplumun hayati bir müessesesidir ve demokrasi için oldukça önemlidir. Demokratik eğitimin amacı demokrasinin ilke ve uygulamalarını öğretmek ve özenli okuma ve araştırma sonuçlarını kullanma yoluyla geleneksel düşünme şeklini değiştirmeye yönelik, bağımsız, sorgulayan, analitik ve eleştirel düşünebilen vatandaşlar yetiştirmektir (Tutkun ve Genç, 2013). Bu kapsamda bağlamda okul ortamında analitik düşünen, sorgulayan, kendine uygun kararlar alabilen ve empatik davranabilen öğrencilerin yetişebilmesinde öğretmenleri demokratik algı ve tutumlarının önemli olduğu görülmektedir. Araştırma bulgusuna göre demokratik algı ve tutumlara sahip olmak tek başına yeterli olmadığı, bu tutumların sergilenebilmesi için bireyin duygusal zekaya ihtiyaç olduğu düşünülmektedir. Alanyazın incelendiğinde öğretmen adayları ile yapılan çalışmalarda duygusal zeka ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları (Arlı, Altunay ve Yalçinkaya, 2011), akademik başarıları (Mozhan vd.) yaşam doyumları (Özdemir ve Dilekmen, 2016), yaratıcılık düzeyleri (Duman vd., 2014; Büyüksalvarcı ve Gündoğan, 2018), sosyal zeka ve öğretmen öz yeterlilikleri (Özel, 2019), öznel iyi oluş düzeyleri (Tezelli, 2019) arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunun ortaya konulduğu görülmektedir. Öğretmenlerle yapılan çalışmalarda duygusal zekanın öğretmenlerin sınıf içi davranışları (Coetze ve Jansen, 2008), problem çözme becerileri (Güler, 2006), stresle başa çıkmada gösterdikleri becerileri (Şirin, 2007), genel öz yeterlik ve öğretmen yetkinliği (Şenel vd., 2014) arasında pozitif ilişki olduğu belirlenmiştir. Di Fabio ve Palazzeschi (2008)'in yaptıkları çalışmada ise öğretmenlerin mesleki öz yeterlilikleri ile duygusal zeka kişisel beceriler alt ölçeği arasında ilişkinin olduğunu ortaya koymuşlardır. Bu araştırmalarda ortaya çıkan sonuçlar incelendiğinde öğretmen adaylarının duygusal zeka düzeylerinin sahip oldukları tutumları etkileyebileceği görülmektedir. Duygusal zeka becerilerini etkin bir şekilde kullanan öğretmen adayları duygularını kontrol ederek olumlu ortamlar oluşturabilir böylece etkileşim halinde oldukları öğrencilerine ve diğer insanlara karşı yapıcı tutumlar gösterebilirler (Önen, 2012). Öğretmenler mesleki yaşam sürecinde öğrencilerle, yöneticilerle veya diğer öğretmenlerle etkileşimlerinde negatif ve pozitif duygular geliştirebilirler. Duygusal zekası düşük olan öğretmenler eğitim ve öğretim sürecinde farklı durum ve kişilerden etkilenecek bu duygu durumlarını sınıf ortamına yansıtabilirler. Duygusal zekası yüksek olan öğretmenler ise duygularını etkili bir şekilde yöneterek sınıf içinde uygun davranışlar sergileyebilir (Sarısöy ve Erişen, 2018), dolayısıyla demokratik bir tutum gösterebilirler.

Bu araştırmada öğretmen adaylarının duygusal zeka ile demokratik algı ve tutumları arasındaki ilişki incelenmiş, duygusal zeka ile demokratik algı ve tutumlarının bölüm, cinsiyet, mezun olunan lise türü ve anne-baba eğitim durumu açısından farklılaşp farklılaşmadığı da değerlendirilmiştir. Araştırma, Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik, Okul Öncesi ve Sınıf Eğitimi Anabilim dalında öğrenim gören öğretmen adayları ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının duygusal zekâlarının bölüme ve cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Ayrıca duygusal zeka ile demokratik algı ve tutumlar arasında

pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin bulunduğu da belirlenmiştir. Bu sonuçlardan yola çıkıldığında şu önerilerde bulunulabilir:

- 1) Bu araştırma üç farklı anabilim dalında öğrenim gören öğretmen adaylarıyla yürütülmüştür. Farklı anabilim dallarını kapsayacak şekilde daha geniş örneklemlerle çalışmalar yapılması bölümler arası farkın nedenine ilişkin daha kesin sonuçlar ortaya koyabilir.
- 2) Bu çalışmada Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören öğrencilerle çalışılmıştır. Farklı fakültede öğrenim gören öğrencilerin demokratik algı ve tutumları ile duygusal zekalarına ilişkin daha geniş örneklemlerle çalışmalar yürütülebilir. Bu çalışmalar, nitel ve nicel yöntemlerin bir arada kullanıldığı karma desende de hazırlanabilir.
- 3) Öğretmen adaylarının duygusal zekalarını geliştirebilecekleri eğitim ortamları oluşturulmalıdır.
- 4) Eğitim fakültelerinin lisans programlarında duygusal zeka ile ilgili derslere yer verilmeli ve bu derslerde multi-disipliner bir yaklaşım tercih edilerek duygusal zekayı geliştirici özel öğretim yöntemleri kullanılmalıdır.
- 5) Öğretmen adaylarının duygusal zekalarını geliştirmeye yönelik seminerler, çalışmalar yapılmalıdır.

Çıkar Çatışması Bildirimi

Yazar(lar), bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve / veya yayınlanmasına ilişkin herhangi bir potansiyel çıkar çatışması beyan etmemiştir.

Destek/Finansman Bilgileri

Yazar(lar), bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve / veya yayınlanması için herhangi bir finansal destek almamıştır.

Etik Kurul Kararı

Bu araştırma için.....kurumdan (tarih-sayı no) etik izin alınmıştır.

KAYNAKÇA/REFERENCES

- Ada, S. (2009). *Beden eğitimi öğretmenlerinin duygusal zekâ düzeyleri ve yetkinliklerinin belirlenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ahmad, S., Bangash, H., & Khan, S.A. (2009). Emotional intelligence and gender differences. *Sarhad J. Agric.*, 25(1),127-130.
- Akar Kayserili, T., & Gündoğdu, K. (2010). Okul öncesi öğretmenleri ve öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin tutumları ile duygusal zekâları arasındaki ilişki. *Milli Eğitim*, 187, 104-121.
- Akbaş, E. (2006). *İstanbul ili fatih ilçesi ilköğretim okulu öğretmenlerinin duygusal zeka düzeylerinin belirlenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Akyol, M.A. (2019). *Eğitim fakültesi öğrencilerinin duygusal zeka seviyelerinin ve problem çözme becerilerinin farklı değişkenlere göre karşılaştırılması*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Bülent Ecevit Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.
- Alper, D. (2007). *Psikolojik danışmanlar ve sınıf öğretmenlerinin duygusal zekâ düzeyleri-iletişim ve empati becerilerinin karşılaştırılması*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Arlı, D., Altunay, E., & Yalçınkaya, M. (2011). Öğretmen adaylarında duygusal zekâ, problem çözme ve akademik başarı ilişkisi. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi*, 25 (2). <http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423868129.pdf>
- Arslan, A., & Çalmaşur, H. (2017). İlkokul ve ortaokul öğretmenlerinin çokkültürlü eğitim tutumları ve demokratik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34, 90-109.
- Austin, E. J., Evans, P., Goldwater, R., & Potter, V. (2005) A preliminary study of emotional intelligence, empathy and exam performance in first year medical students. *Personality and Individual Differences*, 39, 1395–1405.
- Aydemir, H., & Aksoy, N.D. (2010). Eğitim fakültesi öğrencilerinin demokratik tutumlarının bazı değişkenlerle ilişkisi: Malatya örneği. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 265-279.
- Bacanlı, H. (2000). *Sosyal beceri eğitimi: İlköğretimde rehberlik kitabı*. Ankara: Nobel Yayınları.

- Bingöl, D. (2000). Demokratik tutum ve değerler açısından üniversite gençliği. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 14(1), 129-157.
- Brackett, M. A., Mayer, J. D., & Warner, R. M. (2004). Emotional intelligence and its relation to everyday behaviour. *Personality and Individual Differences*, 36(6), 1387-1402.
- Bulut, N. (2006). Bir grup üniversite öğrencisinin demokratik tutumları ile çeşitli değişkenler arasındaki ilişkiler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 12(1), 37-59.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem.
- Büyükşalvarcı, A., & Gündoğan, H. (2018). Duygusal zeka ve yaratıcılık arasındaki ilişkiler: Üniversite öğrencileri üzerine bir çalışma. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11 (61), 782-792
- Certel, Z., Çatıkkaş, F., & Yalçınkaya, M. (2011). Beden eğitimi öğretmen adaylarının duygusal zeka ile eleştirel düşünme eğilimlerinin incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 13(1), 74-81.
- Chu, J. (2002). Boys development. *Reader's Digest*, 94-95.
- Coetzee, M., & Jansen, C. A. (2008). Growing a soul for social change: building the knowledge base for social justice. In T. Huber-Warring (Ed.), *Emotional Intelligence in the Classroom* (pp. 247-268). North Carolina: Information Age Publishing.
- Dawda, D., & Hart, S. D. (2000). Assessing emotional intelligence: reliability and validity of the bar-on emotional quotient inventory (eq-i) in university students. *Personality and Individual Differences*, 28, 797-812.
- Davis, M. (2004). *EQ duygusal zekanızı ölçün*. (S. Silahlı, Çev.). İstanbul: Alfa.
- Deniz, Ç. (2017). *Farklı branş öğretmenlerinin duygusal zeka özelliği ile mesleki benlik saygıları arasındaki ilişkinin incelenmesi üzerine bir araştırma*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Arel Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Di Fabio, A., & Palazzeschi, L. (2008). Emotional intelligence and self-efficacy in a sample of Italian high school teachers. *Social Behavior and Personality*, 36(3), 315-326.
- Diken, E. H., & Aydoğdu, M. (2018). Fen bilgisi öğretmen adaylarının duygusal zekâları ile fen başarıları (genetik konusunda) arasındaki ilişki. *Online Fen Eğitimi Dergisi*, 3(1), 1-13.
- Diñç, B. (2017). Okul Öncesi Eğitimde İnsan Hakları ve Demokrasi Eğitimi. Refik Turan (Ed.), *Öğretmen adayları ve öğretmenler için insan hakları ve demokrasi eğitimi* içinde (s. 197-218). Ankara: Pegem.
- Doğan, U. (2009). *Lise öğrencilerinin duygusal zekâ düzeyleri ile problem çözme becerilerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Muğla Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Duman, B., Göçen, G., & Yakar, A. (2014). Öğretmen adaylarının öğrenme-öğretme süreç ve ortamlarında duygusal zeka ve yaratıcılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 3, 45-74
- Ektem, I. S., & Sünbül, A. M. (2011). Öğretmen adaylarının demokratik tutumları üzerine bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 159-168.
- Elkatmış, M., & Toptaş, V. (2015). Sınıf öğretmeni adaylarının demokratik tutumlarının incelenmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 128-144.
- Eranıl, A. K., & Özcan, M. (2019). Eğitim fakültesi öğrencilerinin duygusal zekâ düzeyinin incelenmesi, *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, X(X), XX-XX.
- Ercoskun, M. H., & Nalçacı, A. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının empatik beceri ve demokratik tutumlarının incelenmesi. *Milli Eğitim*, 180, 204-215.
- Erdoğan, M.Y. (2008). Duygusal zekanın bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(23), 62-76.
- Genç, S. Z., & Kalafat, T. (2007). Öğretmen adaylarının demokratik tutumları ile problem çözme becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(22), 10-22.
- Girgin, G. (2009). Öğretmen adaylarında duygusal zekanın bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22, 131-140.
- Goleman, D. (2001). *Duygusal zeka neden iç'den daha önemlidir?*. (B. Seçkin Yüksel, Çev.). İstanbul: Varlık.
- Göçet, E. (2006). *Üniversite öğrencilerinin duygusal zekâ düzeyleri ile stresle başa çıkma tutumları arasındaki ilişki*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Gömlüksiz, M. N., & Kan, A. Ü. (2008). Eğitim fakültesi ve tezsiz yüksek lisans programlarına kayıtlı öğretmen adaylarının demokratik tutumların değerlendirilmesi. (Firat üniversitesi örneği). *Milli Eğitim*, 178,44-64.

- Gömlüksiz, M. N., & Çetintaş, S. (2011). Öğretmen adaylarının demokratik tutumları (Fırat, Dicle, 7 Aralık, Cumhuriyet ve Erzincan Üniversiteleri Örneği). *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17, 1-14.
- Gur, R. C., Gunning-Dixon, F., Bilker, W. B., & Gur, R. E. (2002). Sex differences in temporo-limbic and frontal brain volumes of healthy adults. *Cerebral cortex*, 12(9), 998-1003.
- Güler, A. (2006). *İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin duygusal zekâ düzeyleri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gültekin Akduman, G., & Akaydın, D. (2016). 6 yaş grubu çocukların duygusal zekalarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 22, 368-384.
- Gün, P. (2012). *Okul öncesi öğretmenlerinin duygusal zeka yeterlikleri ile öğretimsel liderlik davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi (Gaziantep ili örneği)*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Gürşen-Otacıoğlu, G. S. (2009). Müzik öğretmeni adaylarının duygusal zekâ ile akademik ve çalgı başarı düzeyleri arasındaki ilişki. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(1), 85-96.
- Güven, A., Kaya, R., & Aslan, H. (2014). Tarih öğretmen adaylarının demokratik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Middle Eastern ve African Journal of Educational Research*, 12, 17-31.
- Harrod, N. R., & Scheer, S. D. (2005). An exploration of adolescent emotional intelligence in relation to demographic characteristics. *Adolescence*, 40(159), 503-513.
- İkiz, E., & Totan, T. (2012). Üniversite öğrencilerinde öz-duyarlılık ve duygusal zekanın incelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(1), 51-71.
- Kabar, M. (2017). *Lise öğretmenlerinin işe bağlılık düzeyleri ile duygusal zekâ düzeyleri arasındaki ilişki*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi / Marmara Üniversitesi Eğitim Yönetimi ve Denetimi Ortak Yüksek Lisans Programı.
- Karademir, T., Döşyılmaz, E., Çoban, B., & Kafkas, M. E. (2010). Beden eğitimi ve spor bölümü özel yetenek sınavına katılan öğrencilerde benlik saygısı ve duygusal zekâ. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18 (2), 653-674.
- Karahan, T. F., Sardoğan, M. E., Özkamalı, E., & Dicle, A. N. (2006). Öğretmen adaylarında demokratik tutum, nevrotik eğilimler ve kendini gerçekleştirme. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(3), 149-158.
- Karatekin, K., Meray, Z., Sönmez, Ö. F., & Kuş, Z. (2013). Öğretmen adayları ve öğretmenlerin demokratik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21(2), 561-574.
- Kavcar, B. (2011). *Duygusal zeka ile akademik başarı ve bazı demografik değişkenlerin ilişkileri: bir devlet üniversitesi örneği*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kayabaşı, Y. (2011). Öğretmen adaylarının davranışlarının demokratik sınıf ortamı açısından değerlendirilmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(2), 525-549.
- Kayısoğlu, B. N., Doğan, İ., & Çetin, M. (2014). Gençlik kampı lider adaylarının duygusal zeka düzeyleri ve iletişim becerilerinin incelenmesi. *Ankara Üniv Spor Bil Fak*, 12 (1), 43-50.
- Kaynak, A. (2013). *Eğitim fakültesi öğrencilerinin duygusal zekâ düzeyleri ile saldırganlık düzeyleri arasındaki ilişkinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Kayserili, T. (2009). *Okul öncesi öğretmenleri ve öğretmen adaylarının duygusal zekaları ile okul öncesi öğretmenliğine ilişkin tutumlarının incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Kızıl, Z. (2012). *Eğitim bilimleri fakültesi öğrencilerinin duygusal zekâlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kızıl, Ş. (2014). *Öğretmenlerin duygusal zekâları ile örgütsel adanmışlıkları arasındaki ilişki*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Okan Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kolb, S. M., & Hanley Maxwell, C. H. (2003). Critical social skills for adolescents with high incidence disabilities: parental perspectives. *Council for Exceptional Children*, 69(2), 163-179.
- Köksal, A. (2003). *Ergenlerde duygusal zeka ile karar verme stratejileri arasındaki ilişki*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Köksal, A., & İşmen-Gazioğlu, E. A. (2007). Ergenlerde duygusal zeka ile karar verme stratejileri arasındaki ilişki. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 133-146.
- Köksal Akyol, A., & Oğuz, V. (2015). İletişimi Oluşturan Temel Koşullar ve İletişim Engelleri. Abide Güngör Aytar (Ed.). *Etkili iletişim içinde* (s. 35-59). Ankara: Hedef.

- Maboçoğlu, F. (2006). *Duygusal zeka ve duygusal zekanın gelişimine katkıda bulunan etkenler*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Miklikowska, M., & Hurme, H. (2011). Democracy begins at home: Democratic parenting and adolescents' support for democratic values. *European Journal of Developmental Psychology*, 8(5), 541-557. doi: 10.1080/17405629.2011.576856.
- Mohzan, M. A. M., Hassan, N., & Halil, N. A. (2013). The influence of emotional intelligence on academic achievement. *Social and Behavioral Sciences*, 90, 303-312.
- Nalçacı, A., & Ercoşkun, M. H. (2006). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının demokratik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14, 241-257.
- Onuray-Eğilmez, O., Eğilmez, Ö., & Engür, D. (2018). Democratic perception and attitudes of pre-service music teachers in turkey. *International Journal of Evaluation and Research in Education*, 7(2), 100-108.
- Otacioğlu, S. G. (2009). Müzik öğretmeni adaylarının duygusal zeka ile akademik ve çalgı başarı düzeyleri arasındaki ilişki. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(1), 85-96.
- Ömerustaoğlu, A. (2004). Felsefe grubu öğretmenliği ve diğer anabilim dallarında öğrenim gören öğrencilerin demokratik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7, 193-204.
- Önen, Ö. (2008). *Öğretmen adaylarının duygusal zeka düzeyleri ve etik muhakeme yetenekleri*. (Yüksek lisans tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Önen, A. S. (2012). Öğretmen adaylarının kişilik özellikleri ve duygusal zeka düzeylerinin stresle başa çıkma durumlarına etkileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42, 310-320.
- Özdemir, M., & Dilekmen, M. (2016). Eğitim fakültesi öğrencilerinin duygusal zeka ve yaşam doyumlarının incelenmesi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 98-113.
- Özdemir, M., & Dilekmen, M. (2016). Eğitim fakültesi öğrencilerinin duygusal zekâ ve yaşam doyumlarının incelenmesi. *Sakarya University Journal of Education*, 6(1), 98-113.
- Özel, K. (2019). *The relationship between emotional intelligence, social intelligence and self-efficacy among preservice english teachers*. Hacettepe Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Pektaş, S. (2013). *Güzel sanatlar ve spor lisesi müzik bölümü öğrencileri ile diğer lise öğrencilerinin duygusal zeka düzeylerinin karşılaştırılması*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Petrides, K. V., Frederickson, N., & Furnham, A. (2004). The role of trait emotional intelligence in academic performance and deviant behavior at school. *Personality and Individual Differences*, 36(2), 277-293.
- Petrides, K. V., Furnham, A., & Martin, G. N. (2004). Estimates of emotional and psychometric intelligence. evidence for gender based stereotypes. *The Journal of Social Psychology*, 2(144), 149-162.
- Pilis, A., & Özbaş, S. (2016). Öğretmen algılarına göre okul yöneticilerinin duygusal zekâ becerilerinin değerlendirilmesi. *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2 (2), 149-162.
- Reisoğlu, İ., Gedik, N., & Göktaş, Y. (2013). Öğretmen adaylarının özsaygı ve duygusal zeka düzeylerinin problemlerle internet kullanımıyla ilişkisi. *Eğitim ve Bilim*, 38(170), 150-165.
- Salovey, P., & Grewal, D. (2005). The science of emotional intelligence the science of emotional intelligence. *Current Directions in Psychological Science*, 14, 281-285.
- Saracaloğlu, S.A., Uça, S., Başara-Baydilek, N., & Coşkun, N. (2013). Öğretmen adaylarının demokratik tutumları ile değer algılarının incelenmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(1), 45-59.
- Saracaloğlu, A. S., Evin, İ., & Varol, S. R. (2004). İzmir ilinde çeşitli kurumlarda görev yapan öğretmenlerle öğretmen adaylarının demokratik tutumları üzerine bir araştırma. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(2), 335-364.
- Sarisoy, B., & Erişen, Y. (2018). Öğretmenler için duygusal zeka becerileri eğitim programının tasarlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi. *İlköğretim Online*, 17(4), 2188-2215.
- Selçioğlu Demirsöz, E. (2010). *Yaratıcı dramanın öğretmen adaylarını demokratik tutumları, bilişüstü farkındalıkları ve duygusal zeka yeterliliklerine etkisi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Seyis, S. (2011). *Ortaöğretim öğrencilerinin motivasyonları ve duygusal zekaları ile akademik başarıları arasındaki ilişki*. (Yayınlanmış yüksek lisans tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Sönmez, V., & Alacapınar, F.G. (2013). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şenel, E., Adiloğulları, İ., & Ulucan, H. (2014). Öğretmenlerin duygusal zeka seviyeleri, öğretmen yetkinlik inançları ve genel öz yeterlik inançlarının incelenmesi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 8(2), 225-232.

- Şirin, G. (2007). *Öğretmenlerin duygusal zekâ düzeyleriyle stresle başa çıkma tarzları arasındaki ilişki*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi /Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tatar, A., Tok, S., & Saltukoğlu, G. (2011). Gözden geçirilmiş schutte duygusal zekâ ölçeğinin türkçe'ye uyarlanması ve psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Klinik Psikofarmakoloji Bülteni*, 21 (4): 325-338.
- Tekin Bender, M. (2006). *Resim-iş eğitimi öğrencilerinde duygusal zeka ve yaratıcılık ilişkileri*. (Yayımlanmış doktora tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Tezelli, S. (2019). *Öğretmen adaylarında duygusal zekâ, sosyal kaygı ve öznel iyi oluş arasındaki yordayıcı ilişki*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Tok, S. (2008). *Performans sporcusu ve spor yapmayan üniversite öğrencilerinde duygusal zeka ile kişilik özelliklerinin karşılaştırılması*. (Doktora tezi). Ege Üniversitesi/Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Tutkun, T., & Genç, S. Z. (2013). Öğretmen adaylarının demokratik algı ve tutumlarına yönelik tutum ölçeği geliştirme çalışması. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(7), 1127-1138.
- Ulusoy, K. (2007). *Lise tarih programında yer alan geleneksel ve demokratik değerlere yönelik öğrenci tutumlarının ve görüşlerinin çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ünlü, B., Ezberci Çevik, E., & Kurnaz, M.A. (2018). Sınıf öğretmen adaylarının duygusal zekaları ile öğrenme yaklaşımları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Turkish Studies*, 66, 77-89.
- Van Der Zee, K., Thijs, M., & Schakel, L. (2002). The relationship of emotional intelligence with academic intelligence and big five. *European Journal of Personality*, 16,103-125.
- Yalçınkaya, M., Altunay, E., & Arlı, D. (2011). Öğretmen adaylarında duygusal zekâ, problem çözme ve akademik başarı ilişkisi. *Akademik Bakış Dergisi*, 25, 1-23.
- Yaşar-Ekici, F. (2014). Öğretmen adaylarının demokratik tutumları ve demografik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(11), 593-602.
- Yazıcı, K. (2011). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının demokratik değerlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 26(159), 165-178.
- Yeşilyaprak, B. (2001). Duygusal zekâ ve eğitim açısından doğurguları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*. 7 (25), 139-146.
- Yılmaz, S. (2007). *Duygusal zekâ ve akademik başarı arasındaki ilişki*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Yiğit, E. Ö., & Çolak, K. (2010). Democratic attitudes of social studies pre-service teachers. *The International Journal of Research in Teacher Education*, 1(4), 82-95.

İletişim/Correspondence

Dr. Öğr. Üy. Hatice ÖZASLAN

haticedizmanozaslan@yahoo.com

Doç. Dr. Hatice KUMCAĞIZ

haticek@omu.edu.tr

Dr. Melek BABA ÖZTÜRK

melekbaba87@gmail.com